

Aan
De minister van Financiën en Overheidsorganisatie

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081
Telefax (+5999) 4619088

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331
Telefax (+1721) 5430379

Contactpersoon
Evisra Carolina
Datum
4 maart 2016
Ons kenmerk
Cft 201600088
Pagina
1/6

Telefoonnummer
+5999 4619081
E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

Bijlage

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800
Telefax (+297) 5822224

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Reactie op de vierde uitvoeringsrapportage 2015 Aruba

Geachte heer Bermudez,

Op 15 februari 2016 heeft het College Aruba financieel toezicht (CAft) de vierde uitvoeringsrapportage 2015 ontvangen, waarin verslag wordt uitgebracht over de voorlopige realisatiecijfers van 2015. De advisering van het CAft op de uitvoeringsrapportage van Aruba vindt plaats conform artikel 17.7 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft). Op basis van dit artikel toetst het CAft of de begrotingsuitputting zoals opgenomen in de uitvoeringsrapportage voldoet aan de normen in artikel 14 LAft. In deze brief treft u de bevindingen aan van het CAft naar aanleiding van deze beoordeling.

Conform artikel 17.1 LAft dienen uitvoeringsrapportages ook aan de Staten van Aruba te worden verzonden. Omwille van de volledigheid van de informatievoorziening aan de Staten van Aruba is deze brief in afschrift aan de voorzitter van Staten verstuurd.

Oordeel

De vierde uitvoeringsrapportage van Aruba schetst een helder beeld van de voorlopige begrotingsuitputting in 2015. Naar de mening van het CAft is de inhoud van de rapportage vollediger en overzichtelijker dan de eerdere uitvoeringsrapportages van Aruba, en vormt de gevoeligheidsanalyse een waardevolle toevoeging. De onderbouwingen en toelichting van de gerealiseerde middelen en uitgaven zijn in enkele gevallen nog wel summier naar het oordeel van het CAft, met name voor wat betreft de opbrengsten uit het in december 2015 in werking getreden Voldoening op Aangifte Systeem (VAS), en de invorderingsactie, welke doorslaggevend zijn gebleken voor het voorlopige resultaat in 2015. Voorts ziet het CAft in toekomstige uitvoeringsrapportages graag een nadere specificatie van de gerealiseerde en te verwachten personeelsuitgaven, alsmede van het verloop en type dienstverband van de full time eenheden (FTE's). Dit vanwege het belang van de beheersing van de personeelskosten voor de begroting van Aruba.

De voorlopige cijfers in de vierde uitvoeringsrapportage laten zien dat Aruba een financieringstekort van 2,0% van het BBP heeft gerealiseerd in 2015. Op basis van deze realisatiecijfers wordt in de rapportage geconcludeerd dat Aruba in 2015 ruim heeft voldaan aan de financieringstekortnorm van maximaal 3,7% van het BBP, zoals opgenomen in de LAft. Vergeleken met 2014, toen het financieringstekort van het Land Aruba 5,8% van het BBP bedroeg (exclusief de eenmalige APFA transactie), is het tekort van 2,0% in 2015 een noemenswaardige verbetering. Hierbij past wel de kanttekening dat twee incidentele posten verantwoordelijk zijn voor de normoverschrijding, te weten de kwijtschelding van de schuld van Aruba aan de Sociale Verzekeringsbank (SVb) van AWG 60,5 miljoen en de invoering van de VAS, waarbij inkomsten uit de winstbelasting 2016 naar voren zijn gehaald. De VAS samen met de invorderingsactie hebben geleid tot een meeropbrengst in 2015 ten opzichte van de begroting van AWG 74,8 miljoen. Deze incidentele meevallers, tezamen goed voor 2,7% van het BBP, nuanceren het onderliggende beeld en maken duidelijk dat de structurele uitdagingen blijven bestaan.

Conform artikel 14.1 LAft dient de collectieve sector van Aruba aan de maximale tekortnorm van 3,7% van het BBP te voldoen in 2015. Aangezien het CAft nog niet beschikt over een rapportage waaruit de samenstelling en de jaarcijfers van de collectieve sector blijkt, zoals gesteld in de LAft, kan het CAft nog niet vaststellen of het financieringstekort van 3,7% van het BBP op basis van de collectieve sector gehaald is in 2015. Gecorrigeerd voor de kwijtschelding van de schuld van het Land aan de Sociale Verzekeringsbank (SVb) -welke geen effect heeft op het financieringstekort van de collectieve sector- resulteert een financieringstekort van het Land van 3,2% van het BBP. Naar de mening van het CAft lijkt het verschil tussen deze aangepaste voorlopige realisatie van het Land en de toegestane tekortnorm van 3,7% van het BBP wel ruim genoeg dat tentatief kan worden aangenomen dat de LAft-norm ook door de collectieve sector als geheel is gehaald.

Toelichting

Op basis van de voorlopige jaarcijfers 2015 van het Land Aruba, waaruit een financieringstekort van 2,0% van het BBP blijkt, wordt in de vierde uitvoeringsrapportage geconcludeerd dat in 2015 aan de LAft-norm van 3,7% van het BBP is voldaan. De voorlopige realisatie is een verbetering ten opzichte van het financieringstekort van 5,8% van het BBP in 2014 (exclusief de eenmalige APFA transactie van AWG 170 miljoen), of 9,4% van het BBP (inclusief deze transactie). Het CAft signaleert dat conform de bepalingen in de LAft, de jaarlijks te behalen financieringssaldi betrekking hebben op de collectieve sector van Aruba als geheel. Het CAft is van oordeel dat het verschil tussen de realisatie en de maximale toegestane norm in 2015 ruim genoeg lijkt dat wel aangenomen kan worden dat de LAft-norm ook door de collectieve sector als geheel is gehaald in 2015.

Realisatie 2015

De cijfers uit de vierde uitvoeringsrapportage (UR4) 2015 laten een realisatie zien van in totaal AWG 1.253 miljoen aan middelen en AWG 1.351 miljoen aan uitgaven, waardoor het financieringstekort uitkomt op AWG 98 miljoen (2,0% van het BBP). Onderstaande tabel geeft een overzicht van de ramingen en voorlopige realisatie in 2015.

De jaarramingen zoals in de derde uitvoeringsrapportage (UR3) opgenomen tonen aan dat Aruba een middelenrealisatie verwachtte van minimaal AWG 1.160 miljoen en maximaal AWG 1.244 miljoen. Op het gebied van uitgaven was de verwachting dat minimaal AWG 1.319 miljoen en maximaal AWG 1.383 miljoen gerealiseerd zou worden.

Het CAft signaleerde op basis van deze ramingen dat voorzichtigheidshalve ook rekening gehouden moest worden met een scenario waarbij wel het maximale aan uitgaven, maar slechts het minimale aan middelen zou worden gerealiseerd ('worst case scenario'), welke zou resulteren in een financieringstekort van 4,5%. Het CAft baseerde zich hierbij mede op het late tijdstip waarop de begrotingswijziging werd opgesteld, waardoor op korte termijn opbrengsten uit de verkoop van een aantal onroerende goederen gerealiseerd moesten worden, maar ook de aanpassing van de wetgeving tot uitkering van overschotten boven wettelijk vastgestelde reserves, en de wijziging van het dividendbeleid van overheidsNV's plaats moesten vinden. Bovendien wees het CAft erop dat de kwijtschelding aan het Land door de SVb niet in aanmerking genomen kon worden. Deze transactie is wel meegenomen in de voorlopige cijfers in de vierde uitvoeringsrapportage, en dus in de realisatie van 2,0% van het BBP. Het CAft stelt dat na een correctie van deze kwijtschelding Aruba in 2015 een financieringstekort van 3,2% heeft gerealiseerd.

Tabel 1 Overzicht begrotingsuitputting en raming 2015 (in mln. AWG)

	Jaarprognoses (UR3)		Worst case scenario	Gewijzigde Begroting 2015	Voorlopige realisatie (UR4)	Realisatie excl. SVb transactie
	Min	Max				
Middelen	1.160	1.244	1.160	1.253	1.253 (100,0%)	1.160
Uitgaven	1.319	1.383	1.383	1.384	1.351 (97,6%)	1.351
Financieringssaldo % BBP	-159 -3,2%	-140 -2,8%	-224 -4,5%	-131 -2,6%	-98 -2,0%	-159 -3,2%

In de vastgestelde begroting 2015 zijn AWG 1.253 miljoen aan middelen en AWG 1.384 miljoen aan uitgaven geraamd, met een verwacht financieringstekort van 2,6%. De voorlopige realisatiecijfers in de vierde uitvoeringsrapportage laten zien dat vergeleken met de begrote cijfers de middelen voor 100% en de uitgaven voor 97,6% zijn gerealiseerd. Aan de middelenkant werd AWG 50,7 miljoen meer geïnd aan opbrengsten uit directe belastingen, met name door de introductie in december jl. van de Voldoening op Aangifte Systeem (VAS) en door invorderingacties. Volgens de informatie waarover het CAft beschikte zou de VAS begin 2016 worden ingevoerd. Mede door de vervroegde inwerkingtreding van de VAS in december 2015 vielen de opbrengsten uit winstbelasting AWG 74,8 miljoen hoger uit dan begroot. Volgens Aruba draagt de VAS bij aan een verbeterde compliance waardoor ook de achterstanden in de aanslagregeling worden ingehaald. Het CAft is van mening dat dit geen structurele middelenaanwas betreft, die als zodanig niet aangewend moet worden om structurele uitgaven te dekken. Graag ontvangt het CAft zo spoedig mogelijk verdere toelichting over de gerealiseerde en verwachte middelen als gevolg van de VAS.

De toename in de opbrengsten uit directe belastingen 2015 werd volledig teniet gedaan door tegenvallers in voornamelijk de indirecte belastingen, ondanks dat deze post in de begrotingswijziging neerwaarts was bijgesteld. Met name de invoerrechten laten een lagere realisatie zien dan begroot. Ook de middelen uit de posten 'Rechten, boeten & overig', 'Niet-belastingopbrengsten', en 'Verkoop van onroerende goederen & grond' vielen tegen, terwijl deze in de begrotingswijziging 2015 juist omhoog waren bijgesteld, teneinde de eind december 2015 verwachte overschrijdingen in de uitgaven op te kunnen vangen.

Op het gebied van uitgaven blijkt de realisatie van 97,6% gerelateerd te zijn aan lager dan begrote uitgaven in alle hoofdkostensoorten behalve personeelskosten en rente. Met name goederen & diensten, subsidies, en bijdragen laten een lager dan verwachte realisatie zien. De post personeel was in de begrotingswijziging met AWG 10,3 miljoen verhoogd, maar laat achteraf toch een additionele overschrijding van AWG 1 miljoen zien. Volgens Aruba zijn de overschrijdingen in 2015 vooral te wijten aan de inhaalslag van achterstanden inzake rechtspositionele aangelegenheden.

Het CAft constateert dat het terugdringen van de uitgaven vooralsnog achterblijft, met name op het gebied van personeel. Op basis van de voorlopige realisatiecijfers kan worden geconcludeerd dat de personeelsuitgaven slechts met 0,6% zijn gedaald in 2015 vergeleken met 2014. Ondanks de daling in het aantal FTE's, is het Aruba vooralsnog niet gelukt om de personeelsuitgaven structureel te verlagen. Het CAft onderstreept tevens dat de middelenrealisatie in 2015 grotendeels te danken is aan de VAS, terwijl de middelen daaruit niet in de begrotingswijziging waren opgenomen. Tegelijkertijd blijkt dat de realisatie op de posten die wel in de begrotingswijziging waren opgenomen relatief achter zijn gebleven. De realisatie van het financieringstekort in 2015 is derhalve niet in de eerste plaats te danken aan doelmatig beleid of consciëntieuze keuzes van Aruba om zijn uitgaven te verlagen, maar meer aan niet-structurele factoren aan de middelenkant.

Voortgang consolidatiemaatregelen

De implementatiecijfers van de consolidatiemaatregelen, zoals opgenomen in het meerjarig financieel kader 2014-2018 (MRJ 2014-2018) laten zien dat in 2015 een realisatie van 107% is bereikt aan de middelenkant en 130% aan de uitgavenkant. Op het gebied van de middelen is meer gerealiseerd (AWG 85 miljoen) dan oorspronkelijk verwacht (AWG 80 miljoen), als gevolg van de invorderingsacties.

Aan de uitgavenkant werd 130% van de verwachte besparingen gerealiseerd, voornamelijk door afgenomen uitgaven aan goederen & diensten, gerelateerd aan de maatregel 'Terugbrengen van de kosten o.a. huur, lease wagens, etc'. Ook de Hervorming van de Algemene Ouderdomswet (AOV), en de verlaging van de Landbijdrage aan het Uitvoeringsorgaan Algemene Ziektekostenverzekering (UAZV) droegen bij aan dit resultaat. De Landsbijdrage is afgenomen in 2015 door de opbrengsten die het UAZV ontvangt uit de Bestemmingsheffing Algemene Ziektekostenverzekering (BAZV), welke in december 2014 werd ingevoerd. Het BAZV-tarief is in juli 2015 verhoogd van 1% naar 2%.

De maatregelen op het gebied van personeel zijn in 2015 voor 70% gerealiseerd. Deze realisatie bestaat hoofdzakelijk uit besparingen als gevolg van de APFA pensioenregeling. De reductie van overwerkvergoedingen en de verzelfstandiging van de Directie Luchtvaart liggen nog achter op schema.

Tabel 2 Beknopt overzicht consolidatiemaatregelen

	Realisatie (mln. AWG)	Target (mln. AWG)	%
Middelen	85	80	107
Uitgaven	318	245	130

Financiering en schuld

De cijfers uit de vierde voortgangsrapportage laten zien dat de uitstaande schuld van het Land Aruba gedurende 2015 met circa AWG 102 miljoen is toegenomen. Deze aanwas is volledig toe te schrijven aan de toename van de buitenlandse component van de overheidsschuld met AWG 164 miljoen. De binnenlandse component daarentegen daalde gedurende 2015 met AWG 62 miljoen. Als gevolg van de verwachte BBP-groei in 2015 is de schuldquote van Aruba naar schatting gedaald van 81,4% per eind 2014 tot 81,9% van het BBP per eind 2015.

Om aan zijn financieringsbehoefte te kunnen voldoen heeft Aruba in 2015 in totaal circa AWG 296 miljoen aan leningen afgesloten, waarvan AWG 229 miljoen in het buitenland en AWG 66 in het binnenland. Hiervan was circa AWG 116 miljoen nodig om bestaande leningen te herfinancieren. Het uitstaande bedrag aan schatkistpromessen bleef gedurende 2015 stabiel op AWG 73 miljoen door rollover-transacties.

Jaarrekening

De definitieve beoordeling van de begrotingsrealisatie vindt plaats bij de vaststelling van de jaarrekening over 2015. Teneinde daadwerkelijk vast te kunnen stellen dat het financieringstekort van de collectieve sector van Aruba in 2015 in overeenstemming is met de in de LAft opgenomen tekortnorm van 3,7% van het BBP, is het van belang dat zo spoedig aan het CAft wordt gerapporteerd over de samenstelling en de jaarcijfers van de collectieve sector. Conform de afspraken van 2 mei 2015 dient de ministerraad van Aruba jaarlijks voor 1 april over de voorlopige jaarcijfers van de collectieve sector te rapporteren aan het CAft. Daarnaast is in artikel 22.2 LAft bepaald dat de rapportage over de jaarcijfers van de collectieve sector uiterlijk binnen twee weken na 1 september door het CAft te zijn ontvangen. Gegeven het belang van deze jaarcijfers voor de beoordeling van de realisatie in 2015, verzoekt het CAft u hierbij nogmaals om deze rapportage zo spoedig mogelijk aan te leveren.

Financieel beheer

In de vierde uitvoeringsrapportage wordt aangegeven dat in tegenstelling tot het derde kwartaal, waarin verbetermaatregelen werden genomen om de PEFA-indicatoren positief te beïnvloeden, in het vierde kwartaal de aandacht gericht is geweest op het opstellen van een geactualiseerd verbeterplan.

Kenmerk
Cft 201600088
Blad
6/6

Dit plan omvat tevens de opzet en bestaan van een verbeterplansystematiek. Hierbij wordt voor een hybride aanpak gekozen, een samenhangend geheel van "Core-score", Platform aanpak en Risicomanagement.

Op deze wijze wordt het financieel beheer breder aangepakt dan alleen vanuit een lage(re) PEFA-score, maar is er ook aandacht voor de structurele bevordering van de interne beheersing van processen. Impliciet wordt bij deze hybride aanpak ook voor het door accountants vaak gebruikte COSO-model gekozen.

Het CAft constateerde eerder dat uit het self-assesment van Aruba is gebleken dat het financieel beheer nog niet op orde is. Daarom is het CAft verheugd over de aandacht die het financieel beheer binnen Aruba lijkt te krijgen. Daarbij wil het CAft wel aantekenen dat een structureel goed financieel beheer bij blijvende aandacht en inspanning pas te realiseren is.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is dit uiteraard mogelijk.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

prof. dr. A.F.P. Bakker

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De Minister-President van Aruba
De Voorzitter van de Staten van Aruba
De Directeur van Directie Financiën van Aruba